

Piálek Lubomír, 2007. Rešerše ke studiu biogeografie cichlid Guayanské vysočiny

Bakalářská práce Luboše Piálka vznikla za poměrně krátkou dobu díky souhře několika velmi šťastných okolností. Tou hlavní je fakt že ryby, přesto že patří mezi obratlovce, se zdaleka netěší velké popularitě mezi studenty. V tomto samozřejmě Luboš měl zcela jasno a jako každý soudný člověk věděl, že všichni se mýlí a že právě ryby jsou ta nejlepší zvířata ke studiu. Netrvalo tak dlouho a cesta dvou chorých mozků se protkla. Naše první rozhovory sice připomínaly rozhovor slepého a hluchého, Luboš mluvil o lososech a mediteránu a já o cichlidách. Ale jak předkládaná práce dokládá cichlidy a neotropy vyhrály. Mimo fakt že o lososech nic nevím vyhrály cichlidy a neotropy hlavně proto, že lososi jsou mezi rybami výjimeční hlavně v tom, že se o nich něco ví. O neotropické biogeografii a potažmo neotropických cichlidách, mých dvou osobních největších zájmech, se naopak neví skoro nic.

Předkládaná bakalářská práce je koncipována jako vstupní studie pro objasnění historie jedné z nejvýznamnějších oblastí neotropů, oblasti Guayanské vysočiny, která je spolu s Brazílskou vysočinou jádrem Jihoamerického kontinentu a tím i neotropické oblasti. V dobách neúplně dávno minulých vypadala Jižní Amerika velmi jinak než dnes a právě tyto staré kratony hrály po většinu historie Jižní Ameriky primární úlohu. Před vznikem And to byly hlavní horské oblasti celého kontinentu a za dlouhých období epikontinentálních moří tvořily útočiště velké části fauny. Guayanská, a především Brazílská vysočina je tak kolébkou neotropické oblasti (což fylogenetické studie pomalu začínají ukazovat) a je zcela logické začít s porozuměním neotropické oblasti právě zde. Například cichlidy tribu Cichlasomatini (viz. studovaný *Aequidens chimantanus*) podle našich výsledků (Musilová et al.) pravděpodobně vznikly na Guayanské vysočině.

Úkolem bakalářské práce tak bylo zasvětit Luboše do problematiky biogeografie, systematiky a neotropické ichtyofauny, aby v následujících stupních studia mohl víceméně samostatně pracovat na problému Guayanské vysočiny, zatímco paralelně budeme dělat biogeografii na Brazílské vysočině.

Nejedná se tedy v základu o primárně systematickou studii, ale o studii historické biogeografie. Znalosti fylogenetických vztahů a diverzity neotropických ryby jsou ale tak lákavě nedostatečné, že velkou část budoucí práce bude zabírat fylogenetika a systematika. Z tohoto důvodu jsme si za objekt studia opět vybrali cichlidy, u kterých se naštěstí v současné době fylogenetické znalosti velmi zlepšují a kde jsme schopni držet se znalostmi krok.

Luboš se zadaného úkolu přes časovou tíseň pouhého jednoho roku zhostil na výbornou a doufám že na práci to je vidět. Výsledky historické biogeografie říčních systémů Guayanské vysočiny mě samotného kladně překvapily (čekal jsem totální nebo víceméně totální chaos) a v průběhu magisterské práce bychom po odstranění některých potenciálních artefaktů, přidání co největšího důvěryhodného množství fylogenetické informace a rozšíření geografického aspektu chtěli práci publikovat. Naopak poměrně skeptickým mě zanechala současná fáze fylogeografie druhu *Aequidens chimantanus*, což ale na druhou stranu bylo možné jen proto, že se Luboš tak rychle naučil molekulárním laboratorním metodám. Je velmi pravděpodobné, alespoň na základě tohoto předběžného

výsledku, že vodopády nejsou těmi vlastními bariérami a že se na celou věc musíme podívat jinak. Přesto vodopády zůstávají naprosto klíčovým fenoménem Guayanské vysočiny a její ichtyofauny, jak krásně potvrdila biogeografická analýza říčních systémů. Studie *A. chimantanus* studovala totiž pouze jeden typ vodopádů, a to ten o kterém jsme už předem věděli že musí být mladý. Ty staré vodopády, dělicí fauny a říční systémy do odlišných biogeografických oblastí nás čekají v budoucnu.

Práci plně doporučuji k obhajobě a hlavně se těším na práci v letech budoucích a na co zajímavého se podaří přijít.

V Českých Budějovicích  
30.1.2007  
Oldřich Říčan

